

Skötselplan för naturreservatet Brokullen i Gnosjö och Vaggeryds kommuner

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att

- långsiktigt skydda en del av myrkomplexet Store mosse
- upprätthålla och utveckla gynnsam bevarandestatus för de livsmiljöer och strukturer som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Brokullen
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310641 Hädinge)
IUCN-kategori	Ia – Strikt naturreservat
Miljömål	Myllrande våtmarker
Län	Jönköping
Kommun	Gnosjö och Vaggeryd
Socken	Kävsjö och Åker
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel
Karta	fastighetskarta: 6D1i och 6D0i terrängkarta: 6DSO
Lägesbeskrivning	8 km V Kävsjö kyrka
Fastigheter	Hädinge 10:4 och Häradsö 1:23
Fastighetsägarkategori	staten
Gräns	enligt karta, bilaga 1.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	55,7 ha

Markslag

Våtmark	55,0 ha
Skogsmark	0,5 ha
Jordbruksmark	0,2 ha

Naturtyper

Högmosse	53,2 ha
Skogbevuxen högmosse	1,8 ha
Tallskog	0,5 ha
Jordbruksmark	0,2 ha

Natura 2000-habitat

*Högmossar (7110)	53,2 ha
*Skogbevuxen myr (91D0)	1,8 ha

Topografi, geologi och hydrologi m.m.

Området ligger i övergångszonen mellan Smålands-Värmlandsgraniter och Sydvästra gnejsområdet men domineras av ytbergartsgnejs. Torvbildningen i området började för ca 8000 år sedan.

Mossemiljön är relativt fri från mänskliga ingrepp som t ex diken och torvbrytning. Däremot finns diken i kanten av mossen in mot omgivande skogsmark.

Historik och markanvändning

Brokullen ingår i myrområdet Store mosse. 1965 utfärdade Länsstyrelsen en tillfällig fridlysning av Kävsjön och vissa intilliggande delar. 1968 förlängdes den tillfälliga fridlysningen till 1971 samtidigt som området utvidgades till att omfatta ungefär samma yta som Store mosse Nationalpark gör idag. 1971 beslöt så Länsstyrelsen att, i avvaktan på beslut om nationalpark, skydda området som naturreservat. Kävsjön med vissa intilliggande delar blev där- efter nationalpark 1981 och hela området utpekades som nationalpark i maj 1982.

Då skyddet av Store mosse från början främst rörde Kävsjön med omgivningar har Brokullen aldrig varit aktuell i diskussionerna. Inga ansträngningar har gjorts förrän på 2000-talet att förvärva marken för utökad skydd. Ansträngningarna har under 1960-, 70-, 80- och 90-talen istället koncentrerats till att köpa in mark inom naturreservatet och senare nationalparken Store mosse.

I januari 2002 utpekades Brokullen som Natura 2000-område vilket aktualiserade behovet av ett utökad skydd.

Markanvändningen i Brokullen har historiskt varit skogsbruk, främst då genom plockhuggning i de skogbevuxna delarna. Inga spår av torvtäckt kan ses i området idag men det kan inte uteslutas att det trots detta skett för länge sedan.

Inga fornminnen eller andra kulturmiljöer finns registrerade inom området.

Växt- och djurliv

Vegetationen på mossen består av en mosaik med tuvor och höljor. På högmosseplanet är det framför allt rostvitmossa, *Spagnum fuscum*, som dominerar. Höljorna kan utgöras av naken torv, men intas normalt av en vegetation med vitmossor (främst flytvitmossa, *S. cuspidatum*), vitag och sileshår. Tuvsidorna kännetecknas av andra vitmossor (främst praktvitmossa, *S. magellanicum*), samt av bland annat tuvull, rosling och tranbär. Tuvtopparna har ånyo andra arter vitmossor och ofta en del lavar. Utmärkande växter för tuvtopparna är annars ljung och kråkbär.

Större delen av området består av öppen myr som mot kanterna successivt är bevuxen med tallskog. Skogen ökar sin täthet och höjd västerut i området och på Brokullen övergår den från myrskog till produktiv skog på morän. Den är där dominerad av tall och ca 85 år gammal i genomsnitt. Volymen är ca 330 m³sk/ha och ståndortindex T23. Skogen är avverkningsmogen. Fält-

skiktet är av torr ristyp som domineras av lingon och ljung, men med enstaka ionslag av blåbär och kruståtel.

Fågellivet i nationalparken är rikt och troligen utnyttjas även Hädinge av en del av de i nationalparken förekommande arterna.

Inga kända förekomster av signalarter eller rödlistade finns noterade i området.

Friluftsliv

Inga anordningar för friluftslivet finns i området. Området gränsar till Store mosse Nationalpark som är välbesökt. Dock går inga markerade vandringsleder i parken till Brokullen. Man kan därför anta att besöksfrekvensen i Brokullen är ganska låg.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 1965-10-11. Resolution. Tillfällig fridlysning av Kävsjöområdet i förening med upphävande av särskilt skydd för djurlivet inom del av området.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 1968-10-9. Resolution. Tillfällig fridlysning av Store mosse med Kävsjön i Gnosjö, Forsheda och Klevshults kommuner samt Värnamo stad.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 1971-10-13. Beslut. Naturreservatet Store mosse med Kävsjön i Gnosjö, Vaggeryds och Värnamo kommuner.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2004. Nationalpark i Jönköpings län, Store mosse, Informationsbroschyr.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område Hädinge. Dnr. 511-1573-06

Naturvårdsverket. 2002. Skötselplan för Store mosse Nationalpark

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Området är indelat i 3 skötselområden efter de naturförhållanden som finns, högmosse, skogbevuxen högmosse och tallskog, se bilaga 2a.

Skötsel och prioriteringar ska i allmänhet följa de för Store mosse Nationalpark för respektive naturtyp.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2a.

Skötselområde 1 – Högmosse

Naturtyp:	Högmosse	53,4 ha
	Jordbruksmark	53,2 ha
		0,2 ha
Natura 2000-habitat: 7110 *Högmossar		53,2 ha

Området utgörs av en högmosse som är bevuxen med små tallar i varierande täthet. Utmed mossens kanter växer träden tätare men denna randskog ingår i naturtypen högmosse.

I sydöstra hörnet av reservatet finns ett område av mossen som är dikat och har använts som jordbruksmark (område 1A). Det ska på sikt få växa igen till randskog och därmed om möjligt överföras till skötselområde 1.

Bevarandemål ¹

- Arealen högmosse ska vara minst 53,2 hektar och på sikt öka till 53,4 hektar.
- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen, vilket innebär att maximal höjd av kärlväxter i ristuvor inte får öka eller vara högre än 50 cm, samt att vitmossors täckningsgrad bibehålls eller ökar och har en täckningsgrad på >25%.
- Stamantal för träd lägre än 0,5 m bibehålls eller minskar. Antalet stammar får ej överstiga 3000 per hektar.
- Trädskiktets täckningsgrad bibehålls eller minskar, krontäckningen ska vara < 30 %.
- Hydrologin ska vara ostörd av mänsklig aktivitet.

Skötselåtgärder

- Igenväxningsvegetation på mossen ska röjas bort senast 2010. En jämförelse med ekonomiska kartan från 50-talet visar att mossen då var mer öppen.
- Randskogen har i vissa delar uppkommit under de senaste 50 åren och kan härledas till onaturlig igenväxning, troligtvis främst orsakad av anslutande diken runt mossen. I randskogen kan en viss utglesning vara befogad för att hejda onaturlig igenväxning orsakad av kvävenedfall och uttorkning pga förekomst av diken. Denna skog skulle kunna utgöra en del av en skyddszon mot framtida skogsbruksåtgärder i omkringliggande marker och bör därför inte tas bort helt och hållet.

Skötselområde 2 – Skogbevuxen högmosse	1,8 ha
Naturtyp: Skogbevuxen högmosse	1,8 ha
Natura 2000-habitat: 91D0 *Skogbevuxen myr	1,8 ha

Högmossen är skogbevuxen framför allt i västra delen av området kring Brokullen.

Bevarandemål ¹

- Arealen skogbevuxen högmosse ska vara maximalt 1,8 hektar.

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

- Det ska finnas minst 15 m³ död ved (både liggande och stående) per hektar. Den döda veden ska vara grövre än 10 cm i diameter.
- Träd- och buskskiktets täckningsgrad ska vara mellan 25-70 %.
- En ostörd hydrologi.

Skötselåtgärder

- Om det uppstår behov kan utglesning av träd- eller buskskiktet vara aktuellt.
- Om det uppstår behov kan aktivt skapande av död ved vara aktuellt.

Skötselområde 3 – Tallskog

0,5 ha

Naturtyp: Tallskog

0,5 ha

Brokullen är bevuxen med ca 85-årig tallskog med bitvis inslag av liggande och stående död ved. Den bör utvecklas till en naturskogsartad skog.

Bevarandemål¹

- Arealen tallskog ska vara 0,5 hektar.
- Det ska finnas minst 15 m³ död ved (både liggande och stående) per hektar. Den döda veden ska vara grövre än 10 cm i diameter.

Skötselåtgärder

- Om det uppstår behov kan aktivt skapande av död ved vara aktuellt.

Friluftsliv och gränser

Inga anordningar för friluftslivet än informationsskylt är aktuellt i dagsläget. Vid ett ökat besöksantal eller en förändrad besöksstrategi för Store mosse Nationalpark kan åtgärder vara nödvändiga.

Bevarandemål

- Naturreservatets gräns ska vara markerad enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- En mindre informationsskylt som innehåller karta över området, kort information om områdets naturvärden, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten ska finnas enligt karta bilaga 2a.

Skötselåtgärder

- Reservatsgränsen ska markeras i fält
- En mindre informationsskylt ska iordningsställas och placeras enligt karta bilaga 2a.

Dokumentation och uppföljning

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

En fördjupad uppföljning av reservatets värden (natur- och friluftslivs- värden) och de uppsatta bevarandemålen ska ske. Bevarandemålen behöver kompletteras på artnivå. Uppföljningen ska ske enligt metoder och tidplaner för gällande uppföljningsprogram, vilket för närvarande innebär att uppföljning ska ske inom ramen för de nationella Basinventerings- och Uppföljningsprojekten.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder samt finansiering

<i>Åtgärd</i>	<i>Var</i>	<i>När / intervall</i>	<i>Prioritet</i>	<i>Finansiering</i>
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft	1	Reservatsanslag
Informationsskylt	Enligt karta bilaga 2a	Inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft	1	Reservatsanslag
Röjning av igenväxningsvegetation	1	Senast 2010	2	Reservatsanslag
Utglesning av randskog	1	Senast 2015	3	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Hela reservatet	Enligt tidsplan för Basinventerings- och Uppföljningsprojekten	1	Projektmedel
Utglesning av träd- eller buskskiktet	2	Vid behov	4	Reservatsanslag
Aktivt skapande av död ved	2 och 3	Vid behov	4	Reservatsanslag

Prioritering av föreslagna åtgärder och intervall för genomförande.

(1) högsta prioritet, (2) hög prioritet, (3) lägre prioritet

Bilagor

2a Skötselplankarta